

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.491/2018/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Sebe Mária, előadó bíró
Dr. Székely Ákos, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2019. március 22.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette

Terhelt: I. rendű és II. rendű

Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 43.B.1327/2015/43., ítélet, tárgyalás,
2018. január 16.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 1.Bf.104/2018/3., ítélet, nyilvános ülés,
2018. június 26.

Az indítvány előterjesztője: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: a terhelték terhére, hatályon kívül helyezésre

Rendelkező rész

A költségvetési csalás büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Kúria a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Járásbíróság 43.B.1327/2015/43. számú és a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.104/2018/3. számú ítéleteit az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Nyíregyházi Járásbíróság 2018. január 16-án kihirdetett 43.B.1327/2015/43. számú ítéletével az I. rendű terheltet költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés] miatt 400 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 400.000 forint pénzbüntetésre, a II. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés] miatt 500 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 500.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Meg nem fizetés esetére rendelkezett a pénzbüntetés fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre változtatásáról, valamint a lefoglalt bűnjelek kiadásáról.
- [2] A terheltek terhére bejelentett ügyészi fellebbezés alapján eljárva a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2018. június 26-án meghozott 1.Bf.104/2018/3. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú határozatot. Az I. rendű terhelttel szemben kiszabott pénzbüntetés napi tételének összegét 2.000 forintra, ekként a pénzbüntetés teljes összegét 800.000 forintra felemelte, míg a II. rendű terhelte büntetését 1 év 2 hónapi, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtön fokozatú szabadságvesztésre súlyosította, egyben 2 évre eltiltotta a gazdasági társaságok vezető tisztségviselője foglalkozástól. Ezt meghaladóan mindkét terhelte tekintetében helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [3] A Kúria 2018. január 8-án kelt Bfv.III.1.491/2018/5. számú határozatával az I. rendű terhelttel szemben jogerősen kiszabott 800.000 forint - részletfizetési kedvezmény engedélyezésével, általa részben már megfizetett - pénzbüntetés végrehajtását felfüggesztette.

II.

- [4] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség 2018. november 13-án Bf.1290/2018/1. szám alatt, az I. rendű és a II. rendű terheltek terhére, a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.
- [5] Indokai szerint a másodfokú eljárásban törvényben kizárt bíró járt el, mivel az ítélező tanács valamennyi tagja részt vett az eljárás vádemelés előtti szakában, a Nyíregyházi Járásbíróság nyomozási bírója által 2015. június 12-én meghozott 42.Bny.304/2015/2. számú - bankszámlákon elhelyezett pénzösszegekre zár alá vételt elrendelő - végzés ellen bejelentett fellebbezés elbírálásában, amelyet a Nyíregyházi Törvényszék I. számú, II. számú és III. számú bírákból álló tanácsa 2015. június 30-án kelt 1.Bnyf.230/2015/2.számú határozatával megváltoztatott, és a zár alá vétel elrendelését mellőzte.
- [6] A másodfokú ügydöntő határozat meghozatala idején hatályos 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban korábbi Be.) 21. § (3) bekezdés a) pontja értelmében - az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül - a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár. A korábbi Be. 215. § (3) bekezdése értelmében a nyomozási bíró határozata ellen bejelentett fellebbezést a törvényszék másodfokú tanácsa tanácsulésen bírálja el. A korábbi Be. (2017. április 19-től hatályos) 606/B. § (1) bekezdés b) pontja alapján (a 2017. évi XXIX. törvénnyel megállapított) 21. § (3) bekezdés a) pontját a folyamatban lévő eljárásokban és a jogerős ítélettel elbírált ügyek tekintetében is alkalmazni kell azzal, hogy a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként a 215. § (3) bekezdése alapján eljáró bíró a 2016. november 30-a után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak.
- [7] A hatályos Be. 14. § (3) bekezdés a) pontja értelmében - az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül - a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés

előtt nyomozási bíróként, vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár. A Be. 869. § (1) bekezdése szerint a 14. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazása során a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban minősül kizártnak.

- [8] Az Alkotmánybíróság 25/2017. (X. 17.) AB határozatának [31] bekezdésében adott iránymutatása szerint azon ügyekben, amelyekben (az eljárási törvénybe illesztett időbeli korlát miatt) nem lehet alkalmazni a Be.-be beépített módosított kizárási szabályokat, a bíróságoknak közvetlenül kell figyelembe venniük a 21/2016. (XI. 30.) AB határozattal megállapított alkotmányos követelményt. Erre figyelemmel az ügyészi álláspont szerint az eljárás megindításának időpontjától függetlenül jelen ügyben a másodfokú ítélet meghozatalakor a kizárási ok fennállt.
- [9] Emiatt a másodfokú ítélet meghozatalára a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezési okot képező eljárási szabálysértéssel került sor, ami a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján a jogerős ítélet felülvizsgálatát teszi szükségessé.
- [10] Ezért a főügyészség indítványozta, hogy a Kúria a jogerős másodfokú ügydöntő határozatot mindkét terhelt vonatkozásában helyezze hatályon kívül és utasítsa a Nyíregyházi Törvényszéket új másodfokú eljárás lefolytatására.
- [11] A Legfőbb Ügyészség a BF.1358/2018/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - annak indokaival egyetértve - fenntartotta.
- [12] A felülvizsgálati indítvány indokolását azzal egészítette ki, hogy az Alkotmánybíróság 25/2017. (X. 17.) AB határozatának [31] bekezdésében rögzítettek szerint „azon ügyekben ... amelyekben nem lehet alkalmazni a Be.-be épített módosított kizárási szabályokat, a bíróságoknak közvetlenül kell figyelembe venniük a 21/2016. (XI. 30.) AB határozattal megállapított alkotmányos követelményt”.
- [13] Indítványozta, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Be. 663. § (2) bekezdése alapján az I. rendű és a II. rendű terhelték tekintetében helyezze hatályon kívül a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.104/2018/3. számú ítéletét, és utasítsa a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására.
- [14] A terhelték védői a Legfőbb Ügyészség átiratára 2019. február 1-jén tett észrevételükben a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott másodfokú határozat hatályában fenntartását kérték.
- [15] Álláspontjuk szerint - az ügyészi érveléssel szemben - a másodfokú eljárás idején hatályos Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának helyes értelmezése szerint nem volt kizárva az ügy érdemi elbírálásából a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljáró bíró.

III.

- [16] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [17] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, miszerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen van helye és kizárólag a Be. 648. § a)-c) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [18] A törvényi feltételeknek megfelelő [a Be. 649. § (1) bekezdésében felsorolt] törvényes ok a felülvizsgálatra, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont], ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont] szabott ki törvénysértő büntetést. A felülvizsgálatot lehetővé tevő eljárási szabálysértéseket a törvény kimerítően sorolja fel [Be. 649. § (2) bekezdés a)-d) pont].
- [19] Kétségtelen, hogy törvényes ok a felülvizsgálatra, ha a bíróság határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont]. A Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja értelmében abszolút hatályon kívül helyezési ok, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

- [20] A jogerős ítélet meghozatalának időpontjában hatályos korábbi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja úgy rendelkezik, miszerint a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár. A hatályos Be. 14. § (3) bekezdés a) pontja ezzel azonos rendelkezést tartalmaz. Ugyanakkor a jogerős határozat meghozatalakor hatályban volt korábbi Be. 606/B. § (1) bekezdés b) pontja értelmében, a 215. § (3) bekezdése alapján - a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálása kapcsán - eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak. A Be. 869. § (1) bekezdése szerint az említett rendelkezés alkalmazása során a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként eljáró bíró ugyancsak a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásban minősül kizártnak.
- [21] Jelen ügyben az eljárás 2014. február 3-án indult. A 2015. szeptember 30-i vádemelést megelőzően a Nyíregyházi Törvényszék I. számú, II. számú és III. számú bírákból álló tanácsa 2015. június 30-án kelt 1.Bnyf.230/2015/2. számú határozatával elbírálta a Nyíregyházi Járásbíróság nyomozási bírójának által 2015. június 12-én meghozott 42.Bny.304/2015/2. számú végzés ellen bejelentett fellebbezést. Ugyanezen bírói tanács vett részt az indítvánnyal megtámadott, 2018. június 26-án kihirdetett 1.Bf.104/2018/3. számú másodfokú ítélet meghozatalában is.
- [22] Következésképp - a törvény alapján - a bíróság vádemelést követő eljárásából nem minősül kizártnak a zár alá vételről rendelkező nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálásában a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként részt vett bíró.
- [23] A Kúria nem értett egyet azzal az állásponttal, miszerint kizárási ok állt fenn az I. számú, a II. számú és a III. számú bírákkal szemben, amelyet az általuk az ügyben a vádemelést megelőzően a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálásában való részvételük alapoz meg.
- [24] A bíró ezen tevékenysége a 2016. november 30. napja után indult eljárásokban alapozza meg a bíró kizárását a vádemelést követő eljárásból [korábbi Be. 606/B. § (1) bekezdés b) pont]. Az ügyészség azon álláspontját, miszerint a bírák a vádemelést megelőzően másodfokú bíróként folytatott bírói tevékenységük alapján annak ellenére minősülnek kizártnak az ügyből, hogy az eljárás 2016. november 30. előtt indult, közvetlenül a 21/2016. (XI. 30.) AB számú határozatban megállapított alkotmányos kötelezettségre, illetve a 25/2017. (X. 17.) AB határozat indoklására is alapította.
- [25] A Be. 649. § (3) bekezdése alapján azonban felülvizsgálatnak akkor van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős ügydöntő határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát rendelte el. Az alkotmányjogi panasz alapján pedig az Alkotmánybíróság (az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény rendelkezései szerint) bármely bíróság, így a Kúria határozatát is megsemmisítheti; ez esetben megismételt eljárás válhat szükségessé. Más esetekben viszont az alkotmánybírósági határozatnak nincs a Kúria eljárására közvetlen hatálya.
- [26] Az alkotmánybírósági határozat rendelkező részébe foglalt alkotmányos követelmény kötelező a bíróságokra, attól eltérő jelentést nem tulajdoníthatnak az adott jogszabályi rendelkezésnek {25/2017. (X. 17.) AB határozat indoklása [24] bekezdés utolsó mondata}. A bíróság tehát nem teheti meg azt, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezést - és az annak alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasító alkotmánybírósági határozat rendelkező részét - figyelmen kívül hagyva nem alkalmazza a hatályos jogot (Kúria Bt.III.1.907/2017/16.).
- [27] Az Alkotmánybíróság a 25/2017. (X. 17.) AB határozatával nem semmisítette meg a korábbi Be. 606/B. § (1) bekezdését. Indokolásának [34] bekezdésében maga is rámutatott: az alkotmányos követelmény figyelembevételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre fogja megállapítani. Kizárólagosan az Alkotmánybíróságot illeti meg az a jog, hogy bírósági határozat alaptörvény-ellenességét vizsgálja, és annak az egyedi ügyben való jogkövetkezményeit megállapítsa.
- [28] Ennek mentén az Alkotmánybíróság (a vizsgált tárgykörben) maga is különböző határozatokat hozott: így például a 3354/2017. (XII. 22.) AB határozatával az érintett bírósági ítéletet megsemmisítette, míg a 3355/2017. (XII. 22.) AB határozatával elutasította az ítélet alaptörvény-

ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt. Ez valójában az ügyek eltérő jellegére vezethető vissza; és összhangban áll azzal, hogy a bíróságoknak - a már kifejtettek szerint - az alkotmánybíróági határozatok általánosan értelmezhető rendelkező részét kell kötelezően figyelembe venniük a jogszabály értelmezése során. Következésképp az Alkotmánybíróság határozata sem hozott (jogalkotási hatáskör hiányában nem is hozhatott) létre olyan, általánosan kötelező új kizárási okot, ami az általa meg nem semmisített korábbi Be. 606/B. § (1) bekezdésének rendelkezéseitől függetlenül, sőt annak ellenében is figyelembe veendő, kötelezően alkalmazandó. Jogszabály alaptörvény-ellenes voltát azonban kizárólag az Alkotmánybíróság állapíthatja meg, a bíróság legfeljebb kezdeményezheti az alkotmánybíróági eljárást, és ennek érdekében az eljárást felfüggesztheti [korábbi Be. 266. § (1) bekezdés b) pont; Be. 489. § (1) és (3) bekezdés]. A korábbi Be. 606/B. § (1) bekezdése tekintetében azonban ez már megtörtént, és az Alkotmánybíróság határozott.

- [29] Ezért a nyomozási bíró által hozott határozat elleni fellebbezés elbírálásában való részvételük miatt a másodfokú ügydöntő határozat meghozatalában is részt vett I. számú, II. számú és III. számú bíró az elbíráláskor hatályos korábbi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja alapján, a korábbi Be. 606/B. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel, a 2016. november 30. napját megelőzően indult eljárás vádemelést követő szakaszából nem volt kizárt.
- [30] Következésképpen a felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [31] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles - a terheltek terhére bejelentett felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

- [32] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [33] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2019. március 22.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Sebe Mária s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ